

การศึกษาวิเคราะห์ภาษาถิ่นรุ่มขางในเชิงภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ : กรณีศึกษาคำศัพท์เรียกเครือญาติ

จางเซ่าผาน*, เซ่าหยี**, อู่จื่อปิ่น***, ชาดา บุนนาค****, อามีนะฮ์ เบ็ญสะอาด*****

*, ** คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยจี้หนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน และ

, *, ***** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ประเทศไทย

อีเมล : 19182127@qq.com, shaoyi@hwy.jnu.edu.cn,

wuzhibin79@gmail.com, chada.b@dru.ac.th, aminah.b@dru.ac.th

รับบทความ : 22 กุมภาพันธ์ 2566

แก้ไขบทความ : 15 กุมภาพันธ์ 2567

ตอบรับบทความ : 27 กุมภาพันธ์ 2567

บทคัดย่อ : หากวิเคราะห์ในภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ ไม่ว่าภาษาถิ่นใดต่างมีความสำคัญและมีความหมายต่อชนกลุ่มนั้น ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างชนชาติมายาวนาน ประเทศจีนมีพื้นที่ขนาดใหญ่และหลายชนชาติอยู่ร่วมกัน จึงมีภาษาถิ่นจำนวนมากเกิดขึ้น ภาษาถิ่นรุ่มขางเป็นเพียงแขนงภาษาถิ่นหนึ่งในภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหยว จำนวนผู้ใช้ภาษาค่อนข้างน้อย แต่เป็นภาษาถิ่นที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่ยุคสมัยราชวงศ์ซางจวบจนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนากลายเป็นภาษาถิ่นรุ่มขาง ภาษาถิ่นรุ่มขางพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในที่สุดก่อร่างเป็นภาษาถิ่นรุ่มขางสำเนียงเจียงหยว นับเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาศาสตร์เชิงนิเวศอย่างหนึ่ง ด้วยภูมิศาสตร์ มานุษยวิทยาและสิ่งแวดล้อมอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของอำเภอรุ่มขาง อีกทั้งสิ่งแวดล้อมทางภาษาเชิงนิเวศในพื้นที่รายล้อม ภาษาถิ่นรุ่มขางเป็นเสมือนภาพจำลองของภาษาถิ่นในประเทศจีน ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับภาษาถิ่นอื่น คือ สามารถแสดงให้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมทางมานุษยวิทยา เนื่องจากภาษาถิ่นรุ่มขางมีข้อมูลจำกัด และงานศึกษาวิจัยด้านนี้ยังน้อยอยู่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นรุ่มขาง และเปรียบเทียบคำศัพท์กับภาษาถิ่นก้านในสามพื้นที่ของมณฑลเจียงซี เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ตระหนักและเห็นคุณค่าภาษาถิ่นในประเทศจีนอีกทั้งหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะสามารถเสริมข้อมูลด้านคำศัพท์เรียกญาติในภาษาถิ่นรุ่มขาง และบันทึกประวัติศาสตร์พัฒนาการของภาษาถิ่นรุ่มขาง เพื่อเป็นข้อมูลให้นักวิจัยท่านอื่นได้ศึกษาต่อไป

คำสำคัญ : ภาษาถิ่นรุ่มขาง; ภาษาถิ่น; คำศัพท์เรียกเครือญาติ; การวิเคราะห์ภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ

* First author

E-mail address: 19182127@qq.com

** Corresponding author

E-mail address: shaoyi@hwy.jnu.edu.cn

Ruichang dialect from Ecolinguistic perspective: a case study of the kinship appellation terms

Zhang Shaofan, Shao Yi, Wu Zhibin, Chada Bunnag, Aminah Bensa-ad

School of Chinese Language and Culture Jinan University, P.R.China

Faulty of Humanities and Social Science, Dhonburi Rajabhat University, Thailand

E-Mail: 19182127@qq.com, shaoyi@hwy.jnu.edu.cn,

wuzhibin79@gmail.com, chada.b@dru.ac.th, aminah.b@dru.ac.th

Received: 22th February 2023

Revised: 15th February 2024

Accepted: 27th February 2024

Abstract: From a perspective of Ecolinguistics, each dialect has its own existing value; and local people have been using as a language tool to communicate for a long time. Although Ruichang dialect had originated and developed since Shang dynasty. Nowadays there is still little number of people using this language. From Shang dynasty until now, according to time and social changing, the Ruichang has been gradually developing as a subdialect of the Jianghuai Guanhua dialect-called Ruichang Hua. This circumstance is one of the expressions in ecolinguistics. The Ruichang Hua has been formed by a unique geography and cultural environment, compromised and integrated with language ecology surrounding. The Ruichang Hua is just a small group among other dialects in China. It also could reflect the local cultures and customs like other dialects. However, it is insignificant at the present, so the research articles in this field are few. The writers have sorted out the kinship appellation words in Ruichang Hua, and compared to the three subdialects from three cities in Jiangxi province, which are categorized in Gan dialect. This article would contribute on the research of the kinship appellation terms and its historical development in Ruichang Hua, and provide more useful information for further study.

Keywords: Ruichang dialect; dialect; kinship appellation terms; ecolinguistic perspective

语言生态学视角下瑞昌话初探——以亲属称谓词汇为例

张少凡，邵宜，吴志彬，钟丽娟，顾嫣

中国暨南大学华文学院 泰国皇家吞武里大学人文学院

电子邮箱：19182127@qq.com, shaoyi@hwy.jnu.edu.cn,
wuzhibin79@gmail.com, chada.b@dru.ac.th, aminah.b@dru.ac.th

收稿日期：2023 年 2 月 22 日

修回日期：2024 年 2 月 15 日

接受日期：2024 年 2 月 27 日

摘要：从语言生态学角度看，任何一种方言都有其存在的意义和价值，都是当地人民千百年来赖以交流的语言工具。瑞昌话虽然只是中国繁多方言中微不足道的一种，使用者也极少，但自商朝至今，慢慢在当地融会发展成一种方言——瑞昌话。该方言在历经千年的时代变迁中，随着历朝历代官话的变化而有所改变，最终形成了以江淮官话为主的瑞昌话。这是语言生态学的一种表现形式，也是瑞昌市自己独特的地理人文环境酝酿出来的，与周边语言生态环境互相妥协、互相融合而成。瑞昌话是中国众多方言的一个缩影，它同其他方言一样都体现了当地人文风俗。因该方言微不足道，至今研究成果屈指可数。故此，本文笔者为后人，整理瑞昌话中关于亲属称谓的词汇，并与江西省其他三座城市的赣系方言进行比较，希望能填补瑞昌话亲属称谓词汇的研究空白，并记录瑞昌话发展史的片段，为以后的研究者提供一些资料。

关键词：瑞昌话；方言；亲属称谓词汇；语言生态学角度

บทนำ

ในช่วงต้นคริสต์ทศวรรษที่ 1970 ศาสตราจารย์ E. Haugen นักภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดด้านนิเวศวิทยาทางภาษา (Language ecology) หรือ แนวคิดภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ (Ecolinguistics)¹ (Stig Eliasson, 2015) แนวคิดด้านนิเวศวิทยาทางภาษาเป็นศาสตร์ใหม่แขนงหนึ่งในภาษาศาสตร์ ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทระหว่างภาษาและสิ่งแวดล้อมภายใต้ขอบเขตด้านภาษาศาสตร์เชิงมานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์เชิงชาติพันธุ์ และภาษาศาสตร์เชิงสังคม แนวคิดนี้เป็นผลจากการรวมประสานระหว่างภาษาศาสตร์กับธรรมชาติและสังคมวิทยา เกิดเป็น การศึกษาแบบสหวิทยาการหรือการศึกษาข้ามศาสตร์ เป็นผลผลิตที่สมบูรณ์แบบทางทฤษฎีภาษาศาสตร์และคุณค่าในการใช้ ทั้งยังเป็นเนื้อหาที่สำคัญในด้านความสัมพันธ์แบบใหม่ระหว่างมนุษยชาติและธรรมชาติ กับการพัฒนาภาษาที่มนุษย์ใช้และ วัฒนธรรมทางสังคมภายใต้ลักษณะความเป็นสากล สิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ การวิจัยเชิงประยุกต์ด้านภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ จะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการธำรงรักษาความหลากหลายทางภาษาและการอยู่ร่วมกันในสังคม ขอบเขตด้านเนื้อหาของ การศึกษาดังกล่าวมีมาก แต่โดยทั่วไปแล้วประเด็นหลักแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ ประกอบด้วย 1. ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาษาและสิ่งแวดล้อม 2. ปัญหาความหลากหลายทางภาษา ทั้งนี้ ในการศึกษาเน้นบทบาททางระบบนิเวศในกระบวนการ พัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางภาษา

Cheng Yan, Wang Qin, Xiao Rongxin (程燕&王琴&肖荣钦, 2019) และ Jiang Qin (姜瑾, 2009) เสนอว่าการรับเอา ภาษาที่ทรงอิทธิพลในโลกมีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม รวมทั้งขณะที่มีการใช้ ภาษาและตัวอักษรระบบมาตรฐานที่ใช้ร่วมกันอย่างแพร่หลายภายในประเทศจีน ประเทศจีนเองก็ยังคงพยายามรักษาภาษาถิ่น ซึ่งถ่ายทอดภูมิปัญญา ศาสนา ประเพณี ประวัติศาสตร์และชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ ในชนชาติ บางภาษาได้สูญหายหรือใกล้จะสูญหาย

การธำรงภาษาที่แตกต่างกันของกลุ่มชนในแต่ละพื้นที่ และการรักษาความเป็นพหุวัฒนธรรม ทำให้เกิดความหลากหลาย ทางธรรมชาติและนิเวศวิทยามนุษย์ (Human ecology) จนนำไปสู่การพัฒนาสังคมอย่างมีคุณภาพ ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่มี เอกลักษณะใช้สื่อสารกันในเฉพาะถิ่น สะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในชนชาติพันธุ์ของตน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์และวิถีชีวิตของกลุ่มชนชาติพันธุ์ การศึกษาภาษาถิ่นทำให้ผู้วิจัยเข้าใจลักษณะทางสังคมภายในท้องถิ่น และช่วย รักษาวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในพื้นที่นั้น Cheng Jie, Zhang Yuankun, Qiao Bingkun, Liu Yu (程杰&张元坤& 乔柄焜&柳宇, 2022) ระบุว่า ถึงแม้ภาษาถิ่นจัดอยู่ในภาษาจีน และใช้รูปตัวอักษรจีนเดียวกัน แต่การออกเสียงและสำเนียง มีความแตกต่างโดยสิ้นเชิง เช่น คำว่า “ฉัน (我), เธอ (你), เขา (他)” ในภาษาจีนกลางออกเสียงว่า “wǒ, nǐ, tā” แต่ในภาษา รุ่ยชางออกเสียงว่า “ó, ěng, kēi” ตามลำดับ ภาษาถิ่นบันทึกข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในพื้นที่ เป็นเครื่องมือ ในการสื่อสารระหว่างผู้คนในแต่ละพื้นที่ และสืบทอดวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นเรื่อยมา Yu Xia, Peng Xiao (于霞&彭晓, 2019) นำเสนอผลการศึกษา ภาษาถิ่นรุ่ยชางนิยมใช้ในแถบตำบลผิงเฉิง เมืองรุ่ยชาง และเขตพื้นที่โดยรอบ การศึกษาเกี่ยวกับภาษา รุ่ยชางยังมีจำนวนน้อย และข้อมูลค่อนข้างจำกัด จากการสืบค้นข้อมูล มีผู้ที่เริ่มศึกษาภาษารุ่ยชางตั้งแต่สมัยตงจิ้น หรือราชวงศ์ จิ้นตะวันออก (ค.ศ. 317 - ค.ศ. 420) จนกระทั่งปัจจุบันมีงานที่เกี่ยวข้องกับภาษารุ่ยชางไม่กี่ชิ้น อาทิ บทความเรื่อง 《瑞昌方言语音系统》(ระบบการออกเสียงภาษาถิ่นรุ่ยชาง) ของ Zeng Guoxiang (曾国祥, 1983) บทความเรื่อง 《瑞昌话语音系统的声调研究》(การศึกษาเสียงวรรณยุกต์ในระบบการออกเสียงภาษาถิ่นรุ่ยชาง) ของ Li Qirui (李奇瑞, 1998) บทความเรื่อง 《瑞昌 (槐树下) 方言的近指和远指》(ความใกล้เคียงและไกลของภาษาถิ่นรุ่ยชาง) ของ Cai Baorui,

¹ ข้อความเดิมระบุว่า “The notion ecology of language or language ecology was seriously launched at the beginning of the 1970s by the American linguist Einar Haugen (1906-1994).” (Stig Eliasson 2015)”

Chen Changyi (蔡宝瑞&陈昌仪, 1998) บทความเรื่อง 《九江县方言与周边官话区方言的区别》 (ความแตกต่างระหว่างภาษาถิ่นอำเภอจีเจียงและภาษาถิ่นในเขตที่ใช้ภาษาถิ่นจีนกลางในพื้นที่ใกล้เคียง) ของ (李奇瑞, 2001) และบทความเรื่อง 《瑞昌方言的指示代词》 (คำสรรพนามชี้เฉพาะในภาษาถิ่นรู่ซาง) ของ Xing Yingfan (幸颖凡, 2014)² ทั้งนี้ การศึกษาที่มีมาดังกล่าวยังไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์เรียกเครื่องญาติในภาษาถิ่นรู่ซาง ด้วยลักษณะเฉพาะข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิเคราะห์ภาษาถิ่นรู่ซางในเชิงภาษาศาสตร์เชิงนิเวศ : กรณีศึกษาคำศัพท์เรียกเครื่องญาติ โดยเป็นภาษาถิ่นรู่ซางที่ใช้ในบริเวณตำบลผืนเฉิง เมืองรู่ซาง มณฑลเจียงซี และพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งนี้เนื้อหาต่อไปจะนำเสนอลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเมืองรู่ซาง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาษารู่ซางจัดอยู่ในภาษาจีนถิ่นกลุ่มใด และการศึกษาคำศัพท์เรียกเครื่องญาติของภาษาถิ่นรู่ซาง

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเมืองรู่ซาง มณฑลเจียงซี

ภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหยวนส่วนใหญ่มีการใช้ในมณฑลเจียงซี อาทิ บริเวณเมืองจีเจียง อำเภอเมืองจีเจียง อำเภอรู่ซาง ริมฝั่งใต้แม่น้ำแยงซีในอำเภอผิงเจ้อ และเลียบบแม่น้ำในอำเภอหูโซ่ว ภาคตะวันออกและภาคกลางของอำเภอรู่ซาง อำเภอเมืองจีเจียงและเมืองจีเจียง นับว่าเป็นพื้นที่ที่ใช้ภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหยวน (Lu Jifang 卢继芳, 2012) ที่ตั้งของอำเภอรู่ซาง³ ทางตะวันตกติดกับเมืองจีเจียงซึ่งอยู่ทางเหนือของมณฑลเจียงซี ทางใต้ติดกับเมืองเต๋ออัน ตะวันตกติดกับเมืองอู่หนิง ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับอำเภอหยางซิน มณฑลหูเป่ย์ และอำเภอกว่างจีโดยมีแม่น้ำกั้นกลาง ตัวเมืองของอำเภอรู่ซางตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ ใกล้กับอำเภอเมืองจีเจียง (Zeng Guoxiang 曾国祥, 1983) เขตอำเภอรู่ซางและหมู่บ้านส่วนใหญ่ใช้ภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหยวน (Xing Yingfan 幸颖凡, 2014) หากกล่าวว่าภาษาถิ่นรู่ซางจัดอยู่ในส่วนปลายของภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหยวน ภาษาท้องถิ่นของอำเภอเมืองจีเจียงก็จัดอยู่ในส่วนปลายที่ใกล้เคียงเช่นกัน (Li Ruihe 李瑞河, 2002) เห็นได้ว่าภาษาถิ่นรู่ซางมีการใช้แค่ในตำบลผืนเฉิง และตำบลใกล้เคียงอำเภอรู่ซาง มณฑลเจียงซีเท่านั้น พื้นที่ของอำเภอรู่ซางแม้มีขนาดเล็ก มีขนาด 1,419 ตารางกิโลเมตร (中华人民共和国民政部, 2024) (เอกสารจากเว็บไซต์) ขนาดพื้นที่ใกล้เคียงกับจังหวัดปทุมธานีของประเทศไทย ประกอบด้วย 21 ตำบล ประชากรประมาณ 460,000 คน เว็บไซต์ทางการเมืองรู่ซาง (2022) ระบุว่า คำว่า “รู่ซาง” หมายถึง “สิริมงคลและเจริญรุ่งเรือง” ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของมณฑลเจียงซี ฝั่งตะวันตกของเมืองจีเจียง เป็นเมืองแรกที่แม่น้ำแยงซีไหลเข้าสู่มณฑลเจียงซี และยังเป็นเมืองอุตสาหกรรมที่สำคัญของมณฑล มีประวัติศาสตร์ยาวนานย้อนไปตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซาง จนมีบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยสามก๊ก รู่ซางถือเป็น “แหล่งทองแดง” จึงเป็นต้นกำเนิดการหลอมทองแดงของจีน เห็นได้จากแหล่งขุดค้นเหมืองแร่ทองแดงโบราณถลุงหลิงซึ่งเป็นเหมืองแร่ขนาดใหญ่ที่มีความเก่าแก่และคงความสมบูรณ์มากที่สุดในประเทศ แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมในสมัยราชวงศ์ซาง บทความเรื่อง 《江西瑞昌铜岭铜矿遗址新发现与初步研究》 (การค้นพบใหม่และการศึกษาขั้นต้นเกี่ยวกับซากเหมืองแร่ทองแดงถลุงหลิง อำเภอรู่ซาง มณฑลเจียงซี) ของ Cui Tao, Liu Wei (崔涛&刘薇, 2017) ระบุว่าเมืองรู่ซางยังเป็นแหล่งศิลปะพื้นบ้านของจีน อาทิ ศิลปะการตัดกระดาษ ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี

² 曾国祥. (1983). 瑞昌方言语音系统. *Journal of Jiujiang Teacher's College*, 01, 83-87,91.

李奇瑞. (1998). 瑞昌话语音系统的声调研究. *Journal of Jiujiang Teacher's College*, 02, 52-56.

蔡宝瑞&陈昌仪. (1998). 瑞昌 (槐树下) 方言的近指和远指. *Journal of Jiujiang Teacher's College*, 02, 57-58, 72.

李奇瑞. (2001). 九江县方言与周边官话区方言的区别. *南昌职业技术师范学院学报*, 06, 52-56.

幸颖凡. (2014). 瑞昌方言的指示代词. *Literature Education*, 05, 40-41.

³ ปัจจุบันคำว่า “อำเภอรู่ซาง” เปลี่ยนจาก 瑞昌县 เป็น 瑞昌市 แต่ยังมีสถานะเทียบเท่าระดับอำเภอ (县级市)

ชุดค้นพบวัฒนธรรมการตัดกระดาษแบบรุ่มขางในสุสานโบราณราชวงศ์ชิงที่เมืองรุ่มขาง เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1972 นอกจากนี้ ยังพบว่าลวดลายตกแต่งบนเครื่องใช้ที่ฝังในสุสานและป้ายสุสานมีลักษณะเหมือนกับลวดลายตัดกระดาษในสมัยปัจจุบัน นักวิชาการจึงวิเคราะห์ว่า ศิลปะการตัดกระดาษของรุ่มขางอาจสืบทอดมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น (ก่อน ค.ศ. 206 - ค.ศ. 220) และราชวงศ์จิ้น (ค.ศ. 265 - ค.ศ. 420) เมื่อหลายพันปีก่อน Li Yonghe (李永贺, 2022) กล่าวว่า ศิลปะการสานไม้ไผ่รุ่มขางได้บันทึกเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แห่งชาติ ศิลปะการสานไม้ไผ่รุ่มขางนับเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของเมืองรุ่มขาง มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซาง (ก่อน ค.ศ. 1600 - 1046) และราชวงศ์โจว (ก่อน ค.ศ. 1046 - ค.ศ. 256) ยังมีคำกล่าวที่ว่า “เครื่องสานไม้ไผ่ล้ำค่าสามอย่าง” ประกอบด้วย จอบไม้ไผ่ ตะกร้าสาน และกระดังไม้ไผ่ หัตถกรรมไม้ไผ่สานของรุ่มขางสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง และรูปลักษณ์ยังสวยงามเรียบง่าย Cai Kezhong, Lin Chenyu (蔡克中&林晨瑜, 2020)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ภาษาถิ่นรุ่มขางจัดอยู่ในภาษาจีนถิ่นกลุ่มใด

ภาษาถิ่นรุ่มขางไม่ได้จัดอยู่ในภาษาถิ่นก้าน⁴ แต่จัดอยู่ในภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหวย (Jiang-Huai dialect / Jiang-Huai Mandarin) ภาษาถิ่นจีนปัจจุบันแบ่งได้ออกเป็น 7 กลุ่ม (Shao Jingmin 邵敬敏, 2007) ประกอบด้วย

(1) ภาษาจีนกลาง (官话 หรือ 北方方言)

ส่วนใหญ่ใช้ในแถบภาคเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ บริเวณตอนกลาง เช่น มณฑลเจียงซี มณฑลเจียงซู มณฑลอานฮุย มณฑลเหอหนาน เป็นต้น ภาษาจีนกลางแบ่งได้เป็น 8 กลุ่มย่อย คือ

- ภาษาจีนกลางถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (东北官话) นิยมใช้ในบริเวณมณฑลเฮย์หลงเจียง มณฑลจี๋หลิน มณฑลเหลียวหนิง เขตปกครองตนเองมองโกเลียใน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลเหอเป่ย์
- ภาษาจีนกลางถิ่นปักกิ่ง (北京官话) นิยมใช้ในบริเวณกรุงปักกิ่ง มณฑลเหอเป่ย์ เป็นต้น
- ภาษาจีนกลางถิ่นเหอเป่ย์และซานตง (冀鲁官话) นิยมใช้ในบริเวณมณฑลเหอเป่ย์ มณฑลซานตง มณฑลซานซี เป็นต้น
- ภาษาจีนกลางถิ่นเจียวเหลียว (胶辽官话) นิยมใช้ในบริเวณคาบสมุทรเจียวตง มณฑลซานตง และคาบสมุทรเหลียวตง มณฑลเหลียวหนิง
- ภาษาจีนกลางถิ่นที่ราบภาคกลาง หรือจงหยวน (中原官话) นิยมใช้ในบริเวณมณฑลเหอหนาน มณฑลซานตง มณฑลอานฮุย มณฑลซานซี มณฑลส่านซี มณฑลกานซู มณฑลชิงไห่ เขตปกครองตนเองอุยกูร์ซินเจียง
- ภาษาจีนกลางถิ่นหลานหยิน (兰银官话) นิยมใช้ในบริเวณมณฑลกานซู เขตปกครองตนเองหุยหนิงเซีย่ เขตปกครองตนเองอุยกูร์ซินเจียง เขตปกครองตนเองมองโกเลียใน
- ภาษาจีนกลางถิ่นภาคตะวันตกเฉียงใต้ (西南官话) นิยมใช้ในบริเวณมณฑลเสฉวน มหานครฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจว มณฑลยูนนาน เขตปกครองตนเองฉว่angkวางสี
- ภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหวย (江淮官话) นิยมใช้ในบริเวณภาคเหนือของมณฑลเจียงซี ตอนกลางของมณฑลเจียงซู และอันฮุย มณฑลหูเป่ย์ ทางใต้ของมณฑลเหอหนาน

⁴ ภาษาถิ่นก้าน (Gan dialect) เป็นภาษาถิ่นจีนกลุ่มหนึ่งบริเวณมณฑลเจียงซี จากภาษาถิ่น 10 กลุ่ม

(2) ภาษาถิ่นอู๋ (吴方言 หรือ 江南话)

ส่วนใหญ่ใช้ในบริเวณมณฑลเจ้อเจียง มณฑลเจียงซู มณฑลเซี่ยงไฮ้ มณฑลอานฮุย มณฑลเจียงซี มณฑลฝูเจี้ยน เป็นต้น

(3) ภาษาถิ่นเยว่ (粤方言 หรือ 白话) หรือ ภาษาถิ่นจิ้นกวางตุ้ง

ส่วนใหญ่ใช้ในบริเวณมณฑลกวางตุ้ง เขตปกครองตนเองจ้วงกวางสี มณฑลไหหลำ ฮองกง มาเก๊า เป็นต้น

(4) ภาษาถิ่นหมิ่น (闽方言 หรือ 福佬话) หรือ ภาษาถิ่นจิ้นฮกเกี้ยน

ส่วนใหญ่ใช้ในบริเวณมณฑลฝูเจี้ยน มณฑลกวางตุ้ง เกาะไหหลำ เป็นต้น

(5) ภาษาถิ่นเซียง (湘方言 หรือ 湖南话)

ส่วนใหญ่ใช้ในบริเวณมณฑลหูหนาน และทางเหนือของเขตปกครองตนเองจ้วงกวางสี

(6) ภาษาถิ่นฮากกา (客家方言 หรือ 客话) หรือ ภาษาถิ่นจิ้นแคะ

ส่วนใหญ่ใช้ในบริเวณมณฑลกวางตุ้ง มณฑลฝูเจี้ยน เขตปกครองตนเองจ้วงกวางสี มณฑลเจียงซี มณฑลเสฉวน มณฑลหูหนาน มณฑลเจ้อเจียง มณฑลฉงชิ่ง เป็นต้น

(7) ภาษาถิ่นก้าน (赣方言 หรือ 江西话)

ส่วนใหญ่ใช้ในบริเวณตอนกลางและภาคเหนือของมณฑลเจียงซี ทะเลสาบโผหยางหู เป็นต้น

ปัจจุบันมีการศึกษาภาษาถิ่นรุ่มขางค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่นักศึกษาด้านภาษาถิ่นก้าน แม้อำเภอรุ่มขางจะตั้งอยู่ในพื้นที่มณฑลเจียงซีซึ่งถือว่าภาษาถิ่นก้านเป็นภาษาถิ่นหลัก ทว่า ภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหวยกลับเป็นภาษาถิ่นหลักในเมืองนี้

วิทยานิพนธ์ของ Lu Jifang (卢继芳, 2016) อธิบายไว้ว่า “ภาษาถิ่นก้านสามารถแบ่งออกได้เป็นเก้ากลุ่มย่อย⁵ โดยหนึ่งในนั้นคือกลุ่มย่อยขางตู (昌都片) ภาษาถิ่นก้านกลุ่มย่อยขางตูใช้โดยทั่วไปในเขตหนานซาง เขตอันฮ้อของเมืองหนานซาง และเขตอู่หนิง เขตชีวสุ่ย เขตหูโซ่ว เขตตูซาง เขตเต้ออัน เขตหย่งชีว เขตชิงจื่อของเมืองจิวเจียง รวมทั้ง เขตซินเจี้ยน และภาคตะวันตกเฉียงใต้ของเขตรุ่มขาง อำเภอรุ่มขาง”

Xu Mengnu (徐梦女, 2020) อธิบายไว้ว่า “พื้นที่ทางภาคตะวันออกและภาคกลางของเมืองรุ่มขาง และเมืองจิวเจียง จัดอยู่ในพื้นที่ที่มีการพูดภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหวยกลุ่มย่อยรุ่มขาง เนื่องจากทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองติดกับตำบลอู่เสว มณฑลหูเป่ย์ จึงได้รับอิทธิพลสำเนียงอู่เสวอย่างชัดเจน ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอรุ่มขางมีพื้นที่ติดกับเขตหยางซิน มณฑลหูเป่ย์ และภาคตะวันตกเฉียงใต้ติดกับเขตอู่หนิงและเขตเต้ออัน ซึ่งจัดอยู่ในพื้นที่ภาษาถิ่นก้าน”

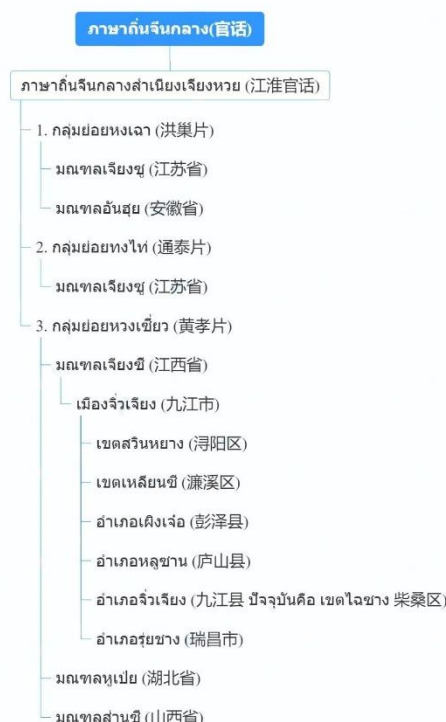
Yu Xia และ Peng Xiao (于霞&彭晓, 2019) อธิบายไว้ในวิทยานิพนธ์ว่า “ภาษาถิ่นก้าน จัดอยู่ในกลุ่มภาษาจีนถิ่นกลุ่มใหญ่ ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ตอนกลางและตอนปลายของแม่น้ำก้าน พื้นที่ลุ่มแม่น้ำฝูเหอและบริเวณทะเลสาบโผหยาง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลหูหนาน ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลฝูเจี้ยน ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลหูเป่ย์ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลอานฮุย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีบางพื้นที่ในมณฑลเจ้อเจียงและมณฑลส่านซีที่ใช้ภาษาถิ่นก้าน เห็นได้ว่า ภาษาถิ่นมีบทบาทสำคัญในเชิงนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม” แม้ว่าเมืองรุ่มขางตั้งอยู่ในมณฑลเจียงซี ซึ่งเป็นมณฑลที่จัดอยู่ในพื้นที่ที่ใช้ภาษาถิ่นก้านเป็นหลัก แต่ด้วยเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ โดยอยู่ติดแม่น้ำแยงซี และมีเมืองท่าใกล้กับเมืองอู่เสว มณฑลหูเป่ย์นั้น ทำให้คนในท้องถิ่นใช้ภาษาจีนกลางถิ่นเจียงหวย

⁵ ภาษาถิ่นก้าน สามารถแบ่งออกเป็น 9 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย กลุ่มย่อยขางตู (昌都片) กลุ่มย่อยอีหลิว (宜浏片) กลุ่มย่อยต้าทง (大通片) กลุ่มย่อยจีฉา (吉茶片) กลุ่มย่อยฝูกว่าง (抚广片) กลุ่มย่อยอิงอี (鹰弋片) กลุ่มย่อยเหล่ยจื่อ (来资片) กลุ่มย่อยต่งสุย (洞绥片) และกลุ่มย่อยหวยเยว่ (怀岳片)

2. ภาษาถิ่นรุ่มซางเป็นตัวแทนภาษาถิ่นในตำบลผืนเฉิงและพื้นที่โดยรอบ

Li Ruihe (李瑞河, 2001) ระบุว่า อำเภอรุ่มซางและอำเภอจีวเจียง เขตสวินหยางและอำเภอหลูซ่านของเมืองจีวเจียงจัดอยู่ในพื้นที่ภาษาจีนกลางถิ่นเฉิงหยว ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างภาษาถิ่นรุ่มซางกับภาษาอำเภอจีวเจียงและภาษาเมืองจีวเจียง คือ เสียงสระ โดยภาษาถิ่นรุ่มซางและภาษาอำเภอจีวเจียง (ปัจจุบันคือเขตไฉซาง) อยู่ในตำแหน่งปลายของภาษาจีนกลางถิ่นเฉิงหยว

ภาพที่ 1 ตารางแสดงพื้นที่ที่ใช้ภาษาจีนกลางถิ่นเฉิงหยว (江淮官话)

Zeng Guoxiang (曾国祥, 1983) ระบุว่า อำเภอรุ่มซางตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกของเมืองจีวเจียงซึ่งอยู่ทางเหนือของมณฑลเจียงซี ทิศใต้ติดเมืองเตออัน ทิศตะวันตกเชื่อมกับเมืองอู่หนิง ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับอำเภอหยางซิน มณฑลหูเป่ย์ และอำเภอกว่างจี โดยมีแม่น้ำคั่นกลาง นอกจากนี้ตัวเมืองฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอรุ่มซางยังใกล้กับอำเภอจีวเจียง ภาษาถิ่นนั้นค่อนข้างซับซ้อน โดยพื้นที่ของอำเภอใช้ภาษาถิ่นผืนเฉิง (ภาษารุ่มซาง) หากวิเคราะห์เชิงภาษาศาสตร์ ภาษาถิ่นรุ่มซางจัดอยู่ในประเภทภาษาจีนกลางถิ่นภาคเหนือ เนื่องจากในระบบเสียงไม่มีพยัญชนะเสียงก้อง และมีเสียงวรรณยุกต์เพียงห้าเสียง หากวิเคราะห์เชิงภูมิศาสตร์ อำเภอรุ่มซางมีพื้นที่ติดกับอำเภอหยางซิน เมืองเสียนหนิง มณฑลหูเป่ย์ และอำเภอกว่างจี เมืองหวงกั๋ง อาจพิจารณาได้ว่าภาษาถิ่นรุ่มซางจัดอยู่ในภาษาถิ่นฉู่ซึ่งเป็นภาษาถิ่นกลุ่มย่อยในภาษาจีนกลางถิ่นภาคเหนือ

Xing Yingfan (幸颖凡, 2014) ระบุว่า พื้นที่อำเภอรุ่มซางและอำเภอส่วนใหญ่ใช้ภาษาจีนกลางถิ่นเฉิงหยว เห็นได้ว่าภาษาถิ่นรุ่มซางมีรายละเอียดแตกต่างจากภาษาอำเภอจีวเจียง อำเภออื่น ๆ ในมณฑลเจียงซีใช้ภาษาถิ่นของตนเองที่มีลักษณะเฉพาะต่างกันไป ซึ่งไม่ซับซ้อนเท่าภาษาอำเภอจีวเจียง เว็บไซต์ 360 ไปเคอ (360 百科, 2023) (เอกสารจากเว็บไซต์) ระบุว่า อำเภอรุ่มซางตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ใช้ภาษาถิ่นก้านและภาษาถิ่นจีนกลาง ทางฝั่งตะวันตกใช้ภาษาถิ่นจ้าวเฉิน อาทิ

เขตเล่อหยวน เขตฮวาหยวน เขตหงอี่ เป็นต้น ซึ่งจัดอยู่ในพื้นที่ภาษาถิ่นก้าน และมีความใกล้เคียงกับภาษาถิ่นหยางซิน มณฑลหูเป่ย์ ผังตะวันตกเฉียงใต้ใช้ภาษาถิ่นหนานอี่ อาทิ เขตหนานอี่ เขตเหอผิง เป็นต้น ซึ่งจัดอยู่ในพื้นที่ภาษาถิ่นก้าน และมีความใกล้เคียงกับภาษาถิ่นอู่หนิง ส่วนตอนกลางและฝั่งตะวันตกจัดอยู่ในพื้นที่ภาษาจีนกลางถิ่นเจียงห่วย ความแตกต่างระหว่างภาษาถิ่นตำบลผินเฉิงและภาษาจีนกลางถิ่นอื่น ๆ คือ เสียงวรรณยุกต์ โดยภาษาถิ่นอื่นมีเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียง คือ เสียงยินผิง (阴平) เสียงหยางผิง (阳平) เสียงส่างเซิง (上声) เสียงยินชวี่ (阴去) เสียงหยางชวี่ (阳去) และเสียงรู่เซิง (入声) สำหรับภาษาถิ่นตำบลผินเฉิงมีเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง คือ เสียงผิงเซิง (平声) เสียงส่างเซิง (上声) เสียงยินชวี่ (阴去) เสียงหยางชวี่ (阳去) และเสียงรู่เซิง (入声) ด้วยมีพื้นที่ตั้งอยู่ในจุดรอยต่อระหว่างพื้นที่ภาษาถิ่นก้านและภาษาจีนกลางถิ่นภาคเหนือ ทำให้ภาษาถิ่นรู่เซิงได้รับอิทธิพลของภาษาก้านมาเล็กน้อย ตำบลผินเฉิงถือเป็นศูนย์กลางทางการเมือง วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของเมืองรู่เซิง จึงค่อนข้างมีอิทธิพลต่อภาษาถิ่นอื่น ๆ และยังเป็นเหตุผลให้ภาษาถิ่นตำบลผินเฉิงกลายเป็นภาษาถิ่นของอำเภอรู่เซิง

ภาษาถิ่นรู่เซิงประกอบด้วย เสียงพยัญชนะ 25 เสียง เสียงสระ 48 เสียง และเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง (รายละเอียดตามตารางที่ 1, 2 และ 3)

ตาราง 1 เสียงพยัญชนะภาษาถิ่นรู่เซิง

一、声 母			
声母 (25个)			
p 布暴比	p' 怕盘漂	m 门灭暮	f 飞副房
t 到度店	t' 太同铁	n 南怒宁	l 蓝路劣
ts 资祖精	ts' 彩从枪	s 散俗雪	
tɕ 久极见	tɕ' 丘桥吃	ɲ 年业银	ɕ 休贤歌
tʂ 珍转决	tʂ' 昌春去	ŋ 女鱼软	ʂ 世尚舌
ʐ 仁扰肉			
k 甘各共	k' 开刻狂	ŋ 岸咬我	χ 好胡化
ɕ 延武远			

ตาราง 2 เสียงสระภาษาถิ่นรู่เซิง

二、韵 母			
韵母 (48个)			
ɿ 资此史	i 基旗益	u 故绿收	ʉ 屈书吕
ɿ 知尺十			
a 爬蛇辣	ia 架写亚	ua 花夸挖	ɕa 靴刷惹
c 波河过	io 药却学	uo 窝嚯	ɕo 弱若
e 北色社	ie 接血爷	ue 国活物	ɕe 缺说月
ai 盖奶帅	iai 谐械界	uai 怪槐外	ɕai 摔甩
ei 信最弟		uei 跪回畏	ɕei 追垂锐
au 饱操熬	iou 教调要		
ou 斗邹烧	iu 流菊优		
an 胆懒三	ian 咸闲颜	uan 关弯还	
en 占垠灯	ien 检连全	uen 官宽欢	ɕen 专劝园
an 分真仍	in 紧兵迅	un 昆魂温	ɕun 准群云
aŋ 当昌桑	ioŋ 江量央	uoŋ 光狂汪	ɕoŋ 让瓤
aŋ 朋东红	iŋ 穷胸容	uŋ 瓮雍	
ã 干短酸			
ɐ 二而日			

ตาราง 3 เสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นรุ่มซาง

三、声 调

声调 (5 个)

调 类	调 型	调 值	例 字
平 声	全 降	51 \	刚 初 知 飞 鹅 床 才 扶
上 声	高 升	35 ˊ	古 展 楚 手 死 老 暖 袄
阴 去	中 降 升	324 ˋ	盖 帐 莱 汉 放 爱 送 抗
阳 去	半 高 平	44 ˊ	近 柱 社 父 备 肘 树 望
入 声	低 降 升	213 ˋ	急 匹 接 尺 削 纳 局 服

หมายเหตุ : ตารางที่ 1 – 3 ข้างต้น อ้างอิงจาก Zeng Guoxiang (1983)

การศึกษาคำศัพท์เรียกเครือญาติของภาษาถิ่นรุ่มซาง

คำศัพท์เรียกเครือญาติมีการระบุคำเรียกไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมที่อยู่ในระดับคงที่ คำศัพท์เรียกเครือญาติที่มีรูปแบบสะท้อนถึงระบบทางสังคมที่มั่นคง ทว่า ด้วยพัฒนาการทางสังคม แม้คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษารุ่มซางจะอยู่ท่ามกลางภาษาจีนปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่คำศัพท์เหล่านี้ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง (Xu Liang, Luo Yixue 徐亮&罗艺雪, 2017) “คำศัพท์เรียกเครือญาติ” เป็นคำที่ใช้เรียกระหว่างบุคคลที่มีสายเลือดเดียวกัน หรือระหว่างคู่แต่งงาน มีลักษณะที่แสดงถึงความสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างบุคคล สามารถแบ่งได้เป็นคำเรียกฝ่ายบิดา คำเรียกฝ่ายมารดา และคำเรียกญาติที่เกี่ยวข้องทางการแต่งงาน ทั้งนี้ คำเรียกความสัมพันธ์โดยการแต่งงานยังแบ่งออกเป็นสองประเภทย่อยคือ ฝ่ายสามีและฝ่ายภรรยา (Wu Danli 吴丹丽, 2019) จึงเห็นได้ว่า คำศัพท์เรียกเครือญาติเป็นการศึกษาวิจัยที่มีประโยชน์มากไม่ว่าจะอยู่ภาษาถิ่นใดก็ตาม นอกจากนี้ยังมีการรักษารูปแบบทางภาษาดั้งเดิมไว้ และมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงน้อย

Li Qinghua (李清华, 2020) เสนอผลการศึกษา ในกระบวนการวิวัฒนาการทางภาษา ภาษาถิ่นหวนหนิง (มณฑลอานฮุย) ซึ่งจัดอยู่ในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางภาษาถิ่น ได้รับเอาลักษณะเด่นทางภาษาถิ่น แต่ยังคงรักษาลักษณะเฉพาะของตนเองไว้ ทว่า งานวิจัยล่าสุด พบว่า คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นแสดงถึงลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมท้องถิ่น (หลินชวน) ได้เป็นอย่างดี แต่ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่นร่วมด้วย (Bo Anlai, Lu Linlin, Liu Chenhong 薄安来&鲁琳琳&刘晨红, 2018) โดยเฉพาะการขยายตัวของภาษาจีนแมนดาริน (Bo Anlai, Lu Linlin, Liu Chenhong 薄安来&鲁琳琳&刘晨红, 2018 และ Wang Yanmei 王炎梅, 2019) ปัจจุบัน ผู้ปกครองหลายครอบครัวเลือกใช้ภาษาจีนแมนดารินในการสอนคำศัพท์เรียกเครือญาติแก่บุตรหลาน สถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลให้คำเรียกขานดั้งเดิมค่อย ๆ สูญหาย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (Wu Hengru 武恒如, 2020) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิจัยคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นและการรักษาและสืบทอดภาษาถิ่นนั้นเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง จากเหตุผลดังกล่าว การศึกษาคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษารุ่มซางจึงเป็นประโยชน์และมีคุณค่าสำคัญเช่นเดียวกัน

1. รูปแบบคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นรุ่มซาง

รูปแบบคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นรุ่มซางมีลักษณะแตกต่างจากคำเรียกที่ใช้ในภาษาจีนถิ่นอื่น ซึ่งจะอธิบายผ่านการเปรียบเทียบกับภาษาจีนแมนดาริน อ้างอิงจาก “การวิเคราะห์ลักษณะคำเรียกญาติในภาษาถิ่นหวยหนิง⁶” (《怀宁方言亲属称谓特征分析》) โดย Li Qinghua (李清华, 2020) ทั้งนี้ได้เพิ่มข้อมูลคำเรียกน้องสาวและน้องเขยจากตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกญาติในภาษาถิ่นรุ่มซางและภาษาจีนแมนดาริน ขอสรุปรดังต่อไปนี้

(1) คำเรียกแม่

ภาษาจีนแมนดารินออกเสียงว่า “姨” (yí) แต่ในภาษาถิ่นรุ่มซางออกเสียงเหมือนตัวอักษร “一” (yī) หรือสามารถใช้คำเรียกว่า “姆媽” (pō) ได้เช่นกัน

(2) คำเรียกลุง ป้า อา อาสะไข ป้า และลุงเขย

โดยทั่วไปเรียกตามลำดับก่อน-หลัง หรือเรียกตามชื่อ หรือชื่อเล่นตามด้วยลำดับความอาวุโส

(3) คำเรียกสามีภรรยา

ตัวอักษร “外” (wài) เปลี่ยนเป็น “家” (gā) ออกเสียงเหมือนอักษร “厓” (kā) อาทิ “外公” เปลี่ยนเป็น “家公” (gā gōng) และ “外婆” เปลี่ยนเป็น “家婆” (gā pō)

(4) คำเรียกน้าชาย

เรียกว่า “母舅” (mǔjiù) ตัวอักษร “母” (mǔ) ออกเสียงเหมือนอักษร “磨” (mó)

(5) คำเรียกพี่สาว พี่เขย

ตัวอักษร “姐” (jiě) ออกเสียงเหมือนอักษร “夾” (jiá)

(6) คำเรียกน้องชาย

เรียกว่า “老” (lǎo)

(7) คำเรียกตนเอง

ออกเสียงเหมือนอักษร “哦” (ó)

(8) คำเรียกลูกสาว

ออกเสียงเหมือน “妹的” (méidēi)

(9) คำเรียกญาติ เช่น พี่สะใภ้ น้องสาว และน้องเขย

ในภาษารุ่มซางใช้เหมือนกับภาษาจีนแมนดาริน เพียงแต่การออกเสียงต่างไปตามแต่ละสำเนียงท้องถิ่น

(10) ข้อมูลการออกเสียงภาษาถิ่นรุ่มซาง สามารถสืบค้นได้ในข้อมูลเสียงของ Jing Linjie (荆林街) และ Wu Yajun (吴亚军) ตำบลรุ่มซาง ซึ่งเป็นผู้ให้เสียงภาษาถิ่นภายใต้โครงการรักษาภาษาเจียงซีโดย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์เจียงซี (เว็บไซต์เหรินหมิน 人民网, 2020)

⁶ ภาษาถิ่นหวยหนิง จัดอยู่ในภาษาถิ่นก้าน กลุ่มย่อยหวยหนิง นิยมใช้ในบริเวณมณฑลอานฮุย

ตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาจีนแมนดารินและภาษาถิ่นรุ่มซาง ประกอบด้วย 2 คอลัมน์ คือ คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาจีนแมนดารินและความหมายภาษาไทย และคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นรุ่มซาง (瑞昌话)

ตาราง 4 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาจีนแมนดารินและภาษาถิ่นรุ่มซาง

คำศัพท์เรียกเครือญาติ ในภาษาจีนแมนดาริน และความหมาย (普通话称呼)	คำศัพท์เรียกเครือญาติ ในภาษาถิ่นรุ่มซาง (瑞昌话称呼)	คำศัพท์เรียกเครือญาติ ในภาษาจีนแมนดาริน และความหมาย (普通话称呼)	คำศัพท์เรียกเครือญาติ ในภาษาถิ่นรุ่มซาง (瑞昌话称呼)
曾祖父 (ปู่ทวด)	太 (tái)	曾祖母 (ย่าทวด)	太婆 (tái po)
祖父 (ปู่)	爹 (diē)	祖母 (ย่า)	婆 (po)
爸爸 (พ่อ)	爷 (ye) / 老儿 (lǎo'er)	妈妈 (แม่)	姨/姆妈 (po)
伯父 (ลุง)	排行+爷 (ye)	伯母 (ป้า)	大姨 (dāiyī)
叔父 (อา)	排行+爷 (ye)	叔母 (อาสะใภ้)	排行+姨 (yī)
姑姑 (ป้า)	排行+姑 (gū)	姑父 (ลุงเขย)	排行+姑父 (gū fu)
外公 (สามี)	家公 (gā gōng)	外婆 (ภรรยา)	家婆 (gā po)
舅舅 (น้าชาย)	母舅 (mó jiū)	舅媽 (น้าสะใภ้)	舅娘 (jiū niang)
姨 (น้าสาว)	姨娘 (yī niāng)	姨夫 (น้าเขย)	姨爹 (yī diē)
哥哥 (พี่ชาย)	哥 (gè)	嫂子 (พี่สะใภ้)	嫂 (sáo)
姐姐 (พี่สาว)	姐 (jiě)	姐夫 (พี่เขย)	姐夫 (jiě fu)
弟弟 (น้องชาย)	老 (lǎo)	弟媳 (น้องสะใภ้)	老媳婦 (lǎo suǐ fu)
妹妹 (น้องสาว)	妹 (mèi)	妹夫 (น้องเขย)	妹夫 (mèi fu)
我 (ผม ฉัน)	自家/我 (zì jiā/wǒ)	老婆 (ภรรยา)	马马/老婆 (má má)
岳父 (พ่อตา)	岳父 (yuē fu)	岳母 (แม่ยาย)	岳母 (yuē mó)
儿子 (ลูกชาย)	崽/伢儿 (zǎi/a ér)	女儿 (ลูกสาว)	妹的 (mèi dei)

2. เปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติผู้ใหญ่ต่างรุ่นในภาษาถิ่นรุ่มซาง และคำศัพท์เรียกญาติในสามพื้นที่ (เมืองหนานซาง อำเภอหลี่ชว่นในเมืองฝูโจว และเมืองผิงเซียง มณฑลเจียงซี)

เปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติผู้ใหญ่ต่างรุ่นในภาษาถิ่นรุ่มซางและภาษาถิ่นก้านในสามพื้นที่ คือ เมืองหนานซาง อำเภอหลี่ชว่นในเมืองฝูโจว และเมืองผิงเซียง มณฑลเจียงซี ข้อมูลภาษาถิ่นหนานซาง ภาษาถิ่นหลี่ชว่นและภาษาถิ่นผิงเซียง ในตารางดังกล่าวอ้างอิงจาก “การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นเซียงและภาษาถิ่นก้าน” (《湘语与赣语亲属称谓词汇的比较》) โดย Liu Siyu (刘思雨) และ Li Kangcheng (李康澄) คำศัพท์เรียกญาติอ้างอิงจาก พจนานุกรมภาษาถิ่นหนานซาง (《南昌方言词典》) พจนานุกรมภาษาถิ่นหลี่ชว่น (《黎川方言词典》) และ พจนานุกรมภาษาถิ่นผิงเซียง (《萍乡方言词典》) ข้อสรุปดังต่อไปนี้

(1) คำเรียกปู่

ในภาษาถิ่นρύซางแตกต่างจากภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่ โดยภาษารύซางใช้ตัวอักษร “爹” (diē) แต่ในภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่นั้นจะใช้ตัวอักษร “公”

(2) คำเรียกพ่อ

ภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นหนานซางใช้ตัวอักษร “爷” (yē) ส่วนภาษาถิ่นหลีซวนและผิงเซียงใช้คำเรียกว่า “父亲” คำที่ใช้เรียกแทนพ่อ ภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นหนานซางใช้คำว่า “老子” (lǎozi) นอกจากนี้ ภาษาถิ่นหนานซางและภาษาถิ่นหลีซวนสามารถใช้คำเรียกว่า “爷老子” ได้เช่นกัน ภาษาถิ่นหลีซวนใช้คำว่า “家父” ซึ่งถือว่าอยู่ในรูปแบบภาษาจีนแมนดาริน และเป็นภาษาทางการ

(3) คำเรียกพ่อบุญธรรม

ภาษาถิ่นρύซาง ภาษาถิ่นหนานซาง และหลีซวน ใช้คำเรียกเหมือนกันคือ “后爷” (hōu yē) ภาษาถิ่นผิงเซียงยังคงใช้คำว่า “继爷” ภาษาถิ่นทั้งสี่พื้นที่ต่างใช้คำว่า “爷” (yē) และมีโครงสร้างการสร้างคำคือ คำอุปสรรค “后” + คำปัจจัย “爷”

(4) คำเรียกพี่ชายพ่อและน้องชายพ่อ

ภาษาถิ่นρύซางใช้คำว่า “爷” (yē) แต่สามารถเรียกตามลำดับอาวุโส หรือใช้ “ชื่อเล่น + 爷” ในภาษาถิ่นอีกสามพื้นที่มีคำเรียกพี่ชายพ่อแตกต่างกัน สำหรับคำเรียกน้องชายพ่อ ภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่ล้วนใช้คำว่า “叔” เหมือนกัน

(5) คำเรียกน้องเขยแม่

ภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นหนานซางใช้คำเรียกเหมือนกัน ซึ่งแตกต่างจากคำเรียกที่ใช้ในภาษาถิ่นอีกสองพื้นที่ ในภาษาถิ่นρύซางยังใช้คำว่า “姨爹” (yīdiē) เรียกพี่เขยแม่เช่นเดียวกัน

(6) คำเรียกลุงเขย

ภาษาถิ่นหนานซางและหลีซวนใช้คำเรียกเหมือนกัน คือ “姑父” (gū fu) แต่ในภาษาถิ่นρύซางจะใช้คำนี้เรียกคนที่มียุมากกว่าที่สุดเท่านั้น ซึ่งมีการใช้ตรงกับคำว่า “大姑爷” ในภาษาถิ่นหนานซาง

(7) คำเรียกยายทวด

ภาษาถิ่นρύซางใช้คำเรียกเช่นเดียวกับในภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่ โดยใช้อักษร “婆” แต่ในภาษาถิ่นρύซาง ด้านหน้าต้องเติมคำอุปสรรค “家” (gā) ซึ่งเหมือนกับภาษาถิ่นของเมืองหุยหนิง มณฑลอานฮุย ด้านหน้าคำว่า “公” และ “婆” ต้องเติมคำอุปสรรค “家” เป็นคำว่า “家公” (gāgōng) และ “家婆” (gāpo) มีความหมายว่าปู่ทวด ย่าทวดเหมือนในภาษาจีนแมนดาริน Li Qinghua (李清华, 2020) และ Lu Yan (吕延, 2011) ระบุไว้ว่า “ภาษาถิ่นหุยหนิงรวมภาษาถิ่นก้านและภาษาถิ่นเจียงหุย ถือเป็นเขตปรับเปลี่ยน (Transition area) ระหว่างสองภาษาถิ่น” จากข้อมูลดังกล่าวอาจพิสูจน์ได้ว่าภาษาถิ่นหุยหนิงและภาษาถิ่นρύซางจัดอยู่ในเขตปรับเปลี่ยนระหว่างภาษาถิ่นก้านและภาษาถิ่นเจียงหุยเช่นกัน

(8) คำเรียกแม่

ภาษาถิ่นในสามพื้นที่ใช้คำเรียกเดียวกันคือ “姆妈” ภาษาถิ่นρύซางใช้คำเรียกว่า “姨” (yī) คำเรียกแม่บุญธรรม ภาษาถิ่นในสามพื้นที่ใช้คำเรียกเดียวกันคือ “后娘” ภาษาถิ่นρύซางใช้คำเรียกว่า “后姨” (hōuyī) สาเหตุที่ภาษาถิ่นρύซางใช้คำเรียกแม่ว่า “姨” (yī) ได้ อ้างถึงหนังสือ “《说文解字》” ฉบับภาษาโบราณ บันทึกไว้ว่า “姨 คือ น้องสาวของภรรยา

ดังนั้น คาดเดาได้ว่าการเรียก 妈 เป็น 姨 อาจเป็นน้องสาวที่บรรพบุรุษขอแต่งงานไปเป็นภรรยาในตำแหน่ง 妾 (อนุภรรยา)” จึงมีการเรียก “妈妈” สืบทอดต่อกันมา

(9) คำเรียกพ่อแม่ของสามี

โดยทั่วไปเรียกตามฝ่ายสามีซึ่งเรียกพ่อแม่ว่า “爷” (ye) และ “姨” (yī) หรือ “爷” (ye) และ “姆妈” (men ma) แสดงให้เห็นถึงความเป็นครอบครัวเดียวกัน คำเรียกนี้แตกต่างจากภาษาถิ่นในสามพื้นที่

ตาราง 5 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติที่เป็นผู้ใหญ่ต่างรุ่นในภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นก้านในสามพื้นที่

คำศัพท์เรียกญาติ และความหมาย (亲属称谓)	ภาษาถิ่นρύซาง (瑞昌)	ภาษาถิ่นก้าน เมืองหนานซาง (南昌)	ภาษาถิ่นก้าน อำเภอหลี่ชว่น เมืองฝู่โจว (黎川)	ภาษาถิ่นก้าน เมืองผิงเซียง (萍乡)
祖父 (ปู่)	爹 (diē)	公公	公/公儿	少公公/公公
父亲 (พ่อ)	爷 (ye)	爷/爸爸	父亲/伯伯	父亲/爹爹/爸爸
父亲的背称 (คำที่ใช้เรียกแทนพ่อ)	老儿/老子 (lǎo'er / lǎo zi)	爷老子/老子	家父	爷老子/野子
夫之父 (พ่อสามี)	爷 (ye)	爷	公儿	公公/家爷/家老 爷子/家公/老子
继父 (พ่อบุญธรรม)	后爷/后老儿 (hōu ye / hōu lǎo'er)	后爷/继父老子	后爷	继爷
父之兄 (พี่ชายพ่อ)	爷 (ye)	后爷	爷/伯儿	伯伯/伯老子
父之弟 (น้องชายพ่อ)	爷 (ye)	叔	叔儿	叔叔/叔老子
母之妹夫 (น้องเขยแม่)	姨爹 (yīdiē)	姨爹	姨夫	姨爷
姑父 (ลุงเขย)	姑父 / 姑爷 (gū fu / gū ye)	大姑爷	姑父	姑爷
外祖母 (ยายทวด)	家婆 (gā po)	阿婆	阿婆	外婆
母亲 (แม่)	姆妈 / 姨 (men ma / yī)	姆妈	姆妈	姆妈/娘老子
夫之母 (แม่สามี)	姨 (yī)	姨妈	家娘	婆婆/家娘/家娘 老子/家婆
继母 (แม่บุญธรรม)	后姨/后娘 (hōu yī / hōu niang)	后娘	后娘	后娘

3. เปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติที่อยู่ในรุ่นเดียวกันในภาษาถิ่นρύซาง และภาษาถิ่นในสามพื้นที่ (เมืองหนานซาง อำเภอหลี่ซวนในเมืองฝู่โจว และเมืองผิงเซียง มณฑลเจียงซี)

การเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติที่อยู่ในรุ่นเดียวกันในภาษาถิ่นρύซาง และภาษาถิ่นในสามพื้นที่ คือ เมืองหนานซาง อำเภอหลี่ซวนในเมืองฝู่โจว และเมืองผิงเซียง มณฑลเจียงซี อ้างอิงข้อมูลภาษาถิ่นหนานซาง ภาษาถิ่นหลี่ซวนและภาษาถิ่นผิงเซียงจาก “การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นเซียงและภาษาถิ่นก้าน” (《湘语与赣语亲属称谓词汇的比较》) โดย Liu Siyu (刘思雨) และ Li Kangcheng (李康澄) คำศัพท์เรียกญาติอ้างอิงจากพจนานุกรมภาษาถิ่นหนานซาง พจนานุกรมภาษาถิ่นหลี่ซวนและพจนานุกรมภาษาถิ่นผิงเซียง ข้อสรุปดังต่อไปนี้

(1) คำเรียกรรยาของพี่น้องผู้ชายรุ่นเดียวกัน

คำเรียกในภาษาถิ่นρύซางใช้เหมือนภาษาถิ่นหนานซางคือ “小舅子” (xiǎo jiū zi) และ “大舅子” (dà jiū zi) ซึ่งเหมือนกับภาษาจีนแมนดาริน แต่ต่างจากภาษาถิ่นหลี่ซวนและผิงเซียง

(2) คำเรียกพี่น้องผู้ชายรุ่นเดียวกัน

ใช้คำว่า “兄弟” ส่วนคำเรียกพี่ชาย ทั้งสี่ภาษาล้วนใช้อักษร “哥” (gē) และน้องชาย ใช้อักษร “弟” (dì) เหมือนกัน แสดงให้เห็นว่าภาษาถิ่นต่าง ๆ ล้วนต้องมีคำเรียกพี่ชายหรือน้องชาย คำเรียกลูกพี่ลูกน้องผู้ชายของญาติฝ่ายพ่อในภาษาถิ่นρύซางและภาษาจีนแมนดารินใช้คำว่า “堂兄弟” ส่วนภาษาถิ่นทั้งสามใช้คำว่า “叔伯兄弟”

(3) คำเรียกลูกพี่ลูกน้องผู้ชายของญาติฝ่ายแม่

คำว่า “老表” (lǎo biǎo) ใช้ในภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นหนานซาง คำว่า “表兄弟” ใช้ในภาษาถิ่นหนานซางและหลี่ซวน คำเรียกพี่ชาย (ที่เป็นลูกพี่ลูกน้อง) ภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นหนานซางใช้คำว่า “表哥” (biǎo gē) ภาษาถิ่นหนานซางและหลี่ซวนใช้คำว่า “表兄” นอกจากนี้ ภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นผิงเซียงยังใช้คำว่า “老表” (lǎo biǎo) ได้ คำเรียกน้องชาย (ที่เป็นลูกพี่ลูกน้อง) ภาษาถิ่นρύซาง ภาษาถิ่นหนานซาง และภาษาถิ่นหลี่ซวน ต่างใช้คำว่า “表弟” (biǎo dì) และยังมีการใช้คำว่า “老表” (lǎo biǎo) ในภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นผิงเซียงได้เช่นกัน จากข้อมูลดังกล่าวจึงควรมีการต่อยอดสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการที่คนภายนอกเรียกคนเจียงซีว่า “江西老表”

(4) คำเรียกพี่สาวที่เป็นลูกพี่ลูกน้อง

ภาษาถิ่นρύซาง ภาษาถิ่นผิงเซียงและหลี่ซวนใช้คำเรียกเดียวกันคือ “堂姐” (tāng jiě) เช่นเดียวกับภาษาจีนแมนดาริน นอกจากนี้ ในภาษาถิ่นρύซางยังสามารถใช้ชื่อคนตามด้วยคำว่า “姐” (jiě) เพื่อเรียกพี่สาวที่เป็นลูกพี่ลูกน้องได้เช่นกัน แสดงถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างพี่น้อง

ตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติที่อยู่ในรุ่นเดียวกันในภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นก้านในสามพื้นที่ ประกอบด้วย 5 คอลัมน์ คือ คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาจีนแมนดารินและความหมายภาษาไทย คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นρύซาง (瑞昌话) คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นก้านเมืองหนานซาง (南昌话) คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นก้านอำเภอหลี่ซวน เมืองฝู่โจว (黎川话) และคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นก้านเมืองผิงเซียง (萍乡话)

ตาราง 6 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติที่อยู่ในรุ่นเดียวกันในภาษาถิ่นรุ่มซางและภาษาถิ่นก้านในสามพื้นที่

คำศัพท์เรียกเครือญาติ และความหมาย (亲属称谓词)	ภาษาถิ่นรุ่มซาง (瑞昌)	ภาษาถิ่นก้าน เมืองหนานซาง (南昌)	ภาษาถิ่นก้าน อำเภอหลี่ชว่น เมืองฝู่โจว (黎川)	ภาษาถิ่นก้าน เมืองผิงเซียง (萍乡)
妻之弟 (น้องชายภรรยา)	老/弟/小舅子 (lǎo/dēi/xiǎo jiū zi)	内弟/小舅子	霞舅崽	内弟
妻之兄 (พี่ชายภรรยา)	哥/大舅子 (gē / dà jiū zi)	内兄/大舅子	霞舅哥	内兄
同輩男子 (พี่น้องผู้ชายรุ่นเดียวกัน)	兄弟	兄弟/弟兄	兄弟	兄弟/老表
弟弟 (น้องชาย)	老/弟 (lǎo / dēi)	兄弟 (คำที่ใช้ เรียกแทน)/老弟	弟	老弟
哥哥 (พี่ชาย)	哥 (gē)	哥哥 (คำเรียก)/兄	哥/大哥/哥哥	哥哥/老兄
堂兄弟 (ลูกพี่ลูกน้องผู้ชาย ของญาติฝ่ายพ่อ)	堂兄弟	叔伯兄弟	叔伯兄弟	叔伯兄弟
表兄弟 (ลูกพี่ลูกน้องผู้ชาย ของญาติฝ่ายแม่)	老表 (lǎo biáo)	老表/表兄弟	表兄弟	
表哥 (พี่ชาย ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้อง)	表哥/老表 (biáo gē/ lǎo biáo)	表哥/表兄	表兄	老表
表弟 (น้องชาย ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้อง)	表弟/老表 (biáo dēi / lǎo biáo)	表弟	表弟	老表
弟之妻 (ภรรยาน้องชาย)	弟媳 (dēi sū)	弟媳婦 (คำที่ใช้เรียกแทน)	弟嫂	老弟嫂
堂姐 (พี่สาว ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้อง)	堂姐 (tāng jiě)	叔伯姐姐	堂姐	堂姐

4. เปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติรุ่นลูกหลานในภาษาถิ่นρύซาง ภาษาถิ่นในสามพื้นที่ (เมืองหนานซาง อำเภอลี้ซวนในเมืองฝูโจว และเมืองผิงเซียง มณฑลเจียงซี)

การเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติรุ่นลูกหลานในภาษาถิ่นρύซาง ภาษาถิ่นในสามพื้นที่ คือ เมืองหนานซาง ตำบลลี้ซวนในเมืองฝูโจว และเมืองผิงเซียง มณฑลเจียงซี โดยข้อมูลภาษาถิ่นหนานซาง ภาษาถิ่นลี้ซวนและภาษาถิ่นผิงเซียง อ้างอิงจาก “การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นเซียงและภาษาถิ่นก้าน” (《湘语与赣语亲属称谓词汇的比较》) โดย Liu Siyu (刘思雨) และ Li Kangcheng (李康澄) และคำศัพท์เรียกเครือญาติญาติอ้างอิงจาก พจนานุกรมภาษาถิ่นหนานซาง พจนานุกรมภาษาถิ่นลี้ซวนและพจนานุกรมภาษาถิ่นผิงเซียง ข้อสรุปดังต่อไปนี้

(1) คำเรียกลูกชาย

ทั้งสี่ภาษาถิ่นใช้คำเรียกว่า “崽” (zǎi) ภาษาถิ่นρύซางยังใช้คำเรียก “伢兒” (ǎ'ér) ได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ คำเรียกลูกชายคนโตในภาษาถิ่นρύซางจึงเรียกว่า “大伢儿” (dāi ǎ'ér) และลูกชายคนเล็กเรียกว่า “细伢儿” (xí ǎ'ér) ตามตำรา《方言》ในสมัยอันตะวันตก (202 ปีก่อนคริสตกาล - ค.ศ. 8) บันทึกไว้ว่า “患者，子也。湘沅之会凡言是子者谓之崽，若东齐言子也矣。” (ถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า “คำว่า ‘崽’ มีความหมายตรงกับคำว่า ‘子’ หรือ ลูกชาย ในพื้นที่แม่น้ำเซียงเจียงและแม่น้ำหยวนเจียงในมณฑลหูหนานล้วนใช้คำว่า ‘崽’ สำหรับเรียกลูกหรือลูกชาย แถบภาคตะวันออกของแคว้นฉี (บริเวณมณฑลซานตงในปัจจุบัน) ใช้คำเรียกนี้เช่นเดียวกัน”) Liu Siyu และ Li Kangcheng (刘思雨 & 李康澄, 2018) อธิบายไว้ว่า “ในสมัยอันตะวันตก เรียกลูกชายว่า ‘子’ โดยคำนี้ในภาษาถิ่นหูหนานสื่อความหมายทั้ง ลูกชายและลูกสาว” ด้วยเหตุนี้ เจียงซีจึงใช้ความหมายว่า ลูกชาย ตามที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยอันตะวันตก

(2) คำเรียกหลาน

ภาษาถิ่นρύซางแตกต่างจากภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่ โดยหลานชายใช้คำเรียกว่า “孙的” (sūn dei) และหลานสาวใช้คำเรียกว่า “孙妹的” (sūn méi dei)

(3) คำเรียกลูกสาว

ภาษาถิ่นρύซางใช้คำเรียกว่า “妹的” (méi dei) หลานสาวใช้คำเรียกว่า “孙妹的” (sūn méi dei) หลานสาว (ฝ่ายแม่) ใช้คำเรียกว่า “外孙妹的” (wài sūn méi dei) คำเรียกญาติสามคำนี้แตกต่างจากภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่

(4) คำเรียกภรรยาของหลานชายหรือหลานสะใภ้

ในภาษาถิ่นρύซางและภาษาถิ่นหนานซางใช้คำเรียกเหมือนกันคือ “孙媳妇” (sūn suǐ fu) เช่นเดียวกับภาษาจีนแมนดาริน ซึ่งแตกต่างจากภาษาถิ่นลี้ซวนและผิงเซียง

(5) คำเรียกลูกสาวของหลานชาย (ฝ่ายแม่)

ภาษาถิ่นρύซางใช้คำเรียกว่า “外孙女” (wài sūn nǚ) ซึ่งแตกต่างจากภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่ สิ่งที่เหมือนกันคือ อำเภอรύซาง เมืองหนานซาง อำเภอลี้ซวน และเมืองผิงเซียง ต่างอยู่ในมณฑลเจียงซี โดยอำเภอรύซางอยู่ในเมืองจี้เจียง เมืองหนานซางเป็นเมืองเอกของมณฑลเจียงซี อำเภอลี้ซวนอยู่ในเมืองฝูโจว และเมืองผิงเซียงก็เป็นเมืองหนึ่งในมณฑลเจียงซี เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าพื้นที่เหล่านี้ตั้งอยู่ในมณฑลเดียวกัน ทว่า สิ่งที่แตกต่างกันคือ เมืองหนานซาง อำเภอลี้ซวนและเมืองผิงเซียง ส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นก้าน สำหรับอำเภอรύซางส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นจิ้นกลางสำเนียงเจียงหยว

ตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติที่อยู่ในรุ่นลูกหลานในภาษาถิ่นรุ่มซางและภาษาถิ่นก้านในสามพื้นที่ ประกอบด้วย 5 คอลัมน์ คือ คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาจีนแมนดารินและความหมายภาษาไทย คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นรุ่มซาง (瑞昌话) คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นก้านเมืองหนานซาง (南昌话) คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นก้านอำเภอหลี่ซวน เมืองฝู่โจว (黎川话) และคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นก้านเมืองผิงเซียง (萍乡话)

ตาราง 7 ตารางแสดงการเปรียบเทียบคำศัพท์เรียกเครือญาติรุ่นลูกหลานในภาษาถิ่นรุ่มซางและภาษาถิ่นก้านในสามเมือง

คำศัพท์เรียกเครือญาติ และความหมาย (亲属称谓词)	ภาษาถิ่นรุ่มซาง (瑞昌)	ภาษาถิ่นก้าน เมืองหนานซาง (南昌)	ภาษาถิ่นก้าน อำเภอหลี่ซวน เมืองฝู่ โจว (黎川)	ภาษาถิ่นก้านใน เมืองผิงเซียง (萍乡)
儿子 (ลูกชาย)	崽/伢儿 (zái/a'ér)	崽	子儿/子仔/崽	崽/乃牯
大儿子 (ลูกชายคนโต)	大崽 (dāi zái)	长子/大崽	大崽	大崽/大乃/大乃牯
小儿子 (ลูกชายคนเล็ก)	细崽 (seí zái)	细崽	细崽	细崽
孙子 (หลาน)	孙的 (sēn dēi)	孙子	孙崽	孙
孙女之夫 (สามีของหลานสาว หรือ หลานเขย)	孙女婿	孙女婿	孙女箇老公	孙郎
女儿 (ลูกสาว)	妹的 (méi dēi)	姑娘/女	女儿	女儿/妹仔
孙之妻 (ภรรยาของหลานชาย หรือ หลานสะใภ้)	孙媳妇 (sēn suí fu)	孙媳妇	孙崽箇老婆	孙嫂
孙女儿 (หลานสาวฝ่ายพ่อ)	孙妹的 (sēn méi dēi)	孙女	孙女	孙女
外孙女 (หลานสาวฝ่ายแม่)	外孙妹的 (wāi sēn méi dēi)	外孙女/外甥女	外甥女	外甥女
外甥之女 (ลูกสาวของหลาน)	外孙女 (wāi sēn nǚ)	外甥女	外甥女	外甥女

กล่าวโดยสรุป การเปรียบเทียบขั้นต้นเกี่ยวกับคำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นสี่พื้นที่ ทำให้ทราบถึงความแตกต่างในการใช้คำเรียกเครือญาติรุ่นปู่ย่าและรุ่นพ่อแม่ค่อนข้างมาก ทว่า พี่น้องรุ่นเดียวกันและรุ่นลูกหลานมีน้อยกว่า หรือมีความใกล้เคียงกัน ต่างกันเพียงรูปแบบการออกเสียงเท่านั้น แม้ว่าคำเรียกเครือญาติในภาษาถิ่นค่อย ๆ กลืนกลายไปตามการรวมชนชาติ อีกทั้งคำที่ใช้เรียกญาติรุ่นเดียวกันและรุ่นลูกหลานไม่มีความแตกต่างกันมาก หรือบางคำก็ใช้เหมือนกัน แสดงให้เห็นว่า ท่ามกลางยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันการใช้ภาษาจีนแมนดารินทั่วประเทศจีนนั้น ทำให้มีจำนวนผู้ใช้ภาษาถิ่นลดลง ด้วยเหตุนี้ภาษารุ่มซางจึงกลายเป็นภาษาถิ่นที่อยู่ในภาวะวิกฤติเช่นเดียวกับภาษาถิ่นทั้งสามพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทางรัฐบาลและสังคมต้องเข้ามาช่วยเหลือฟื้นฟู

ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาถิ่นรุ่มขางจากหลักนิเวศวิทยาระดับมหภาค

การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการใช้ภาษาถิ่นรุ่มขางจากหลักนิเวศวิทยาระดับมหภาค โดยมาจากปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ปัจจัยด้านการคมนาคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา

1. ปัจจัยด้านการคมนาคม

ปัจจัยทางด้านการคมนาคมที่สะดวกมีผลต่อการใช้ภาษาจีนแมนดารินในอำเภอรุ่มขาง ในสมัยก่อน อำเภอรุ่มขางมีท่าเรือน้ำลึกแม่น้ำแยงซี ด้วยมีการติดต่อค้าขายกับพ่อค้าต่างถิ่นเพิ่มขึ้น ทำให้ในอำเภอและพื้นที่โดยรอบมีการติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้นตามลำดับ จำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาถิ่นจีนกลางสำเนียงเจียงหยวที่เข้าใจง่าย ทำให้ภาษาถิ่นจีนกลางสำเนียงเจียงหยวกลุ่มย่อยรุ่มขางเกิดเป็นภาษาถิ่นรุ่มขาง ผู้คนสามารถแสดงออกและเข้าใจประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านของรุ่มขางได้อย่างถ่องแท้ผ่านภาษาถิ่น Yu Xia และ Peng Xiao (于霞&彭晓, 2019) ระบุว่า ปัจจุบัน นอกจากการคมนาคมทางน้ำที่มีมาแต่เดิมแล้วนั้น ยังมีทางด่วนยกระดับ ทางรถไฟที่พัฒนา คนต่างถิ่นเดินทางมายังรุ่มขางยังเพิ่มขึ้น ดังนั้น ภาษาจีนแมนดารินจึงเป็นภาษาหลักในการสื่อสารในอำเภอรุ่มขาง

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจมีผลทำให้ผู้คนในพื้นที่อำเภอรุ่มขางใช้ภาษาจีนแมนดารินโดยทั่วไป แต่เดิมอำเภอรุ่มขางทำกิจกรรมเป็นหลัก พืชเศรษฐกิจของเมือง เช่น ข้าว ฝ้าย ผักกวางตุ้งฮองเต้ เป็นต้น ได้ผลผลิตค่อนข้างมาก และยังมีการทำป่าไม้ ไร่ชา และอุตสาหกรรมเบา ในสมัยก่อน ผู้คนจากพื้นที่ห่างไกลที่ต้องการมาทำงานในอำเภอรุ่มขางจะต้องเรียนรู้ภาษาถิ่นรุ่มขาง แต่สามสิบปีมานี้ เนื่องจากการติดต่อค้าขายกับพื้นที่ภายนอกมากขึ้น ทำให้รูปแบบการใช้ระบบคำของภาษาถิ่นรุ่มขางใกล้เคียงกับภาษาถิ่นจีนกลางสำเนียงเจียงหยว

Dong Jianjiao (董建交, 2019) ทำการศึกษาพบว่า ภาษาถิ่นจีนกลางที่ราบภาคกลางยุคแรก (หรือ ภาษาจีนกลางจงหยวน) จัดอยู่ในภาษาถิ่นจีนกลางตระกูลใต้ (南系官话) ภาษาถิ่นจีนกลางสำเนียงเจียงหยวเกิดจากตัวแปรทางภูมิศาสตร์หรือเปลี่ยนรูปทางพื้นที่ของภาษาถิ่นจีนกลางที่ราบภาคกลางยุคปลาย ช่วงเวลาการแยกจากภาษาถิ่นจีนกลางที่ราบภาคกลางเกิดขึ้นช้ากว่าภาษาถิ่นจีนกลางภาคเหนือ (北方官话) ทั้งนี้ การออกเสียงภาษาถิ่นจีนกลางในสมัยราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368 – ค.ศ. 1644) ยึดตามภาษาถิ่นจีนกลางตระกูลใต้ ซึ่งที่มาของภาษาถิ่นจีนกลางตระกูลใต้นี้มาจากภาษาถิ่นเป่ียนลั่วจงหยวน (หรือ ภาษาถิ่นไคเฟิงและลั่วหยางในแถบที่ราบภาคกลาง) แต่หลังจากปลายสมัยราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1636 - ค.ศ. 1912) ภาษาถิ่นจีนกลางภาคเหนือในแถบไยเวเยียน (幽燕⁷) ค่อย ๆ เลื่อนสถานะขึ้นเป็นเสียงมาตรฐานในภาษาถิ่นจีนกลาง

ปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาษาถิ่นรุ่มขางและภาษาจีนแมนดารินที่ใช้อย่างแพร่หลายนั้น พบว่าพื้นที่ในการใช้ภาษาถิ่นรุ่มขางอยู่ในพื้นที่จำกัด โดยใช้แค่ในพื้นที่ตำบลผืนเฉิงและตำบลโดยรอบของอำเภอรุ่มขางเท่านั้น ผู้คนที่อยู่ในตำบลอื่น ๆ ของอำเภอรุ่มขางพูดภาษาถิ่นรุ่มขางไม่ได้ นอกจากนี้ เขตอำเภอรุ่มขางก็ได้เป็นสถานที่หางานตามที่คนรุ่นใหม่คิดฝันอีกต่อไป วัยรุ่นส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปหลากหลายพื้นที่ ภาษาจีนแมนดารินจึงเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารที่สำคัญของผู้คนยุคปัจจุบัน

⁷ พื้นที่ทางภาคเหนือของมณฑลเหอเป่ย์ ปักกิ่ง เทียนจิน มณฑลเหลียวหนิง และบางส่วนของภาคเหนือของแม่น้ำต้าถงในเกาหลีเหนือ

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา

ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ภาษาถิ่นรุ่มซางถูกลดความสำคัญลง โรงเรียนในอำเภอรุ่มซางยังคงใช้ภาษาถิ่นรุ่มซางในการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นการสืบทอดภาษาถิ่นรุ่มซางได้วิธีหนึ่ง กลุ่มภาษาที่มีอำนาจอ่อนมีผลเชิงคุณค่าทางด้านจิตใจต่อภาษาถิ่น หากแต่ผู้คนในพื้นที่ไม่มีการดำเนินการใดจริงจังเพื่อประโยชน์อย่างแท้จริง เห็นได้จากผู้คนไม่ยอมใช้ภาษาถิ่นในบางสถานการณ์ หรือหวังที่จะให้ลูกหลานของตนเรียนภาษาจีนแมนดารินมากกว่า Cheng Yan, Wang Qin และ Xiao Rongxin (程燕&王琴&肖荣钦, 2019) อ้างอิงจาก Yu Xia และ Peng Xiao (于霞&彭晓, 2019) ระบุในวิทยานิพนธ์ไว้ว่า “สิ่งที่ต้องกล่าวถึงคือ โรงเรียนในเขตอำเภอรุ่มซางใช้ภาษาจีนแมนดารินจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่โรงเรียนในชนบทใช้ภาษาจีนแมนดารินและภาษาถิ่นจัดการเรียนการสอน คิดเป็นอัตราส่วน 6:4” ตามประสบการณ์ของผู้เขียน แรกเริ่มเดิมทีโรงเรียนในอำเภอรุ่มซางใช้ภาษาถิ่นรุ่มซางจัดการเรียนการสอน กระทั่งเข้าศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในกรุงปักกิ่งจึงได้เริ่มใช้ภาษาจีนแมนดาริน ภาษาถิ่นรุ่มซางแตกสลายมาจากภาษาถิ่นจีนกลางสำเนียงเจียงหยว คำศัพท์เรียกเครือญาติบางคำจึงใกล้เคียงกับภาษาจีนแมนดาริน นอกจากนี้ จากนโยบายผลักดันให้มีการใช้ภาษาจีนแมนดารินมากขึ้น ทำให้คำศัพท์เรียกเครือญาติในภาษาถิ่นรุ่มซางกลายเป็นรูปแบบภาษาจีนแมนดาริน ต่างแต่เพียงวิธีการออกเสียงที่ยังคงใช้ตามการออกเสียงในท้องถิ่น เกิดการรวมตัวกันระหว่างภาษาถิ่นรุ่มซางและภาษาจีนแมนดาริน เรียกว่า 瑞普 หรือ รุ่มผู้ (ภาษารุ่มซางและภาษาจีนแมนดาริน)

4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว

ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวทำให้ภาษารุ่มซางถูกลดบทบาทลง ภาษาสืบทอดส่งผ่านต่อกันมาภายในครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่เก็บรักษาความเป็นชนชาติดั้งเดิมไว้ หากสูญเสียการคงไว้ในรูปแบบของครอบครัว ภาษาถิ่นนั้นก็อาจสูญสิ้นไปด้วย Cheng Yan, Wang Qin และ Xiao Rongxin (程燕&王琴&肖荣钦, 2019) ระบุว่าชาวบ้านในอำเภอรุ่มซางรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า และรุ่นเดียวกันในปัจจุบันใช้ภาษารุ่มซางสื่อสารระหว่างกัน แต่ใช้ภาษาจีนแมนดารินสื่อสารกับรุ่นลูกหลานของตน ส่งผลให้การใช้ภาษารุ่มซางลดน้อยลง และถูกลดความสำคัญลงไปในการสื่อสารในท้องถิ่น

สถานการณ์และแนวโน้มพัฒนาการของภาษารุ่มซาง ภาษารุ่มซางจัดอยู่ในภาษาที่มีการพัฒนาอยู่ตลอด ดังนั้นในการธำรงรักษาภาษาถิ่นรุ่มซาง (แบบเก่า) จึงควรยอมรับกระแสการใช้ภาษารุ่มผู้

วัฒนธรรมท้องถิ่นประเภทใดก็ตาม มีอาจคงลักษณะดั้งเดิมไว้ได้ บริเวณภาคเหนือของมณฑลเจียงซี (หรือที่เรียกกันว่า ก้านเป่ย์) ซึ่งมีเมืองจี้เจียงตั้งอยู่นั้น ในช่วงก่อนยุคราชวงศ์ฉิน (ยุคนั้นเก่า – 221 ปีก่อนคริสตศักราช) นับว่าเป็นพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของเผ่าชนหรือชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เช่น ซานเหมียว (三苗) ไป๋เยว่ (百越) เป็นต้น ต่อมาในยุคชุนชิว (770 – 476 ปีก่อนคริสตศักราช) และจ้านกั๋ว (475 – 221 ปีก่อนคริสตศักราช) พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นดินแดนของแคว้นอู่และแคว้นฉู่ตามลำดับ (吴头楚尾) ด้วยเหตุนี้ วัฒนธรรมในบริเวณนี้ จึงไม่อาจคงสภาพตามแบบดั้งเดิมไว้ได้ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละยุคสมัย และรับเอาปัจจัยอื่น ๆ หรือวัฒนธรรมใหม่ ๆ มาโดยตลอด (Lu Jifang, Xu Biying 卢继芳&徐苾滢, 2013) อำเภอรุ่มซางนับเป็นส่วนหนึ่งในเขตเมืองจี้เจียง ภาษาถิ่นรุ่มซางมีพัฒนาการตามแต่ละช่วงเวลาเช่นกัน ปัจจุบัน ประเทศจีนดำเนินนโยบายผลักดันการใช้ภาษาจีนแมนดารินไปทั่วประเทศ ภาษาถิ่นรุ่มซางได้รับอิทธิพลจากภาษาถิ่นจีนกลางสำเนียงเจียงหยวแบบดั้งเดิมจนพัฒนามาเป็น ภาษารุ่มผู้ (หรือ ภาษารุ่มซางและภาษาจีนแมนดาริน) ภาษารุ่มผู้แบบดั้งเดิมจึงค่อย ๆ สูญสลายไปตามคนรุ่นก่อน วัยกลางคนที่เข้าสู่วัยชรา เด็กรุ่นใหม่และวัยรุ่นนิยมใช้ภาษารุ่มผู้แบบปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ในอนาคต

ภาษารู้อย่างแบบดั้งเดิมอาจค่อย ๆ สูญสลายไปเช่นเดียวกับภาษาถิ่นอื่น ความสนใจและทัศนคติในการใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งยังเป็นปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการสืบทอด ความเสื่อมถอยหรือวิกฤตการณ์ทางภาษาถิ่น ด้วยเหตุนี้ผู้คนในพื้นที่จึงควรหันมาใช้ภาษาถิ่นรู้อย่างให้มากขึ้น ตระหนักถึงความสำคัญในการธำรงภาษา ดำเนินมาตรการที่ช่วยเหลือและรักษาภาษาถิ่นรู้อย่าง การสืบทอดภาษาถิ่นรู้อย่างสามารถรักษาวรรณกรรมท้องถิ่นรู้อย่างไว้ได้เช่นกัน “กลุ่มทางภาษามีผลอย่างยิ่งต่อโอกาสในการสืบทอดภาษาถิ่นนั้นในเชิงความต้องการ ทัศนคติ และความรักเชิดชูในภาษาถิ่นใดก็ตาม” (Cheng Yan, Wang Qin, Xiao Rongxin 程燕&王琴&肖荣钦, 2019) ไม่ว่าภาษาใด ต่างมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามยุคสมัย ผู้คนในท้องถิ่นควรละทิ้งอคติที่มีต่อการเกิดขึ้นและพัฒนาของ “ภาษารู้อยู่” กระแสการใช้ “ภาษารู้อยู่” ในปัจจุบันนับเป็นสิ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางนิเวศวิทยา และยังเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาภาษาศาสตร์เชิงนิเวศในท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาจีน

- 薄安来 & 鲁琳琳 & 刘晨红. (2018). 绍兴方言亲属称谓使用情况调查. 文教资料, (13), 34-35, 25.
- 蔡宝瑞 & 陈昌仪. (1998). 瑞昌(槐树下)方言的近指和远指. *Journal of Jiujiang Teacher's College*, (02), 57-58, 72.
- 蔡克中 & 林晨瑜. (2020). 论江西瑞昌竹编工艺的传承. *创意设计源*, (05), 55-58.
- 程杰 & 张元坤 & 乔柄焜 & 柳宇. (2022). 语言生态学视域下豫西温村方言与闽东屏南方言研究. *汉字文化*, (07), 18-20.
- 程燕 & 王琴 & 肖荣钦. (2019). 语言生态学视野下粤北世居瑶族瑶语研究——以连南瑶族自治县油岭老排自然村瑶语为例. *广西民族师范学院学报*, (04), 77-81.
- 崔涛 & 刘薇. (2017). 江西瑞昌铜岭铜矿遗址新发现与初步研究. *南方文物*, (04), 57-63.
- 董建交. (2019). *近代官话音韵演变研究*. 商务印书馆.
- 姜瑾. (2009). 语言生态学研究面面观. *苏州教育学院学报*, (02), 45-50.
- 李清华. (2020). 怀宁方言亲属称谓词特征分析. *北方文学(旬刊)*, 第08期.
- 李奇瑞. (1998). 瑞昌话语音系统的声调研究. *Journal of Jiujiang Teacher's College*, (02), 52-56.
- 李奇瑞. (2001). 九江县方言与周边官话区方言的区别. *南昌职业技术学院学报*, (06), 52-56.
- 李瑞河. (2002). 九江县方言语音系统. *江西社会科学*, (05), 134-136.
- 李永贺 & 刘花弟. (2022). 纸艺有趣——江西瑞昌非遗剪纸文创设计. *丝网印刷*, (08), 16-19.
- 刘思雨 & 李康澄. (2018). 湘语与赣语亲属称谓词的比较. *湖南科技学院学报*, (06), 128-131.
- 卢继芳. (2016). *赣语昌都片语音研究*. 湖南师范大学博士论文.
- 卢继芳 & 徐苾滢. (2013). 江西九江地区农村方言语用现状调查与分析. *江南昌工程学院学报*, (02), 39-42, 91.
- 吕延. (2011). 怀宁方言的归属. *安庆师范学院学报(社会科学版)*, (4), 21-25.
- 邵敬敏. (2007). *现代汉语通论(第二版)*. 上海教育出版社.

- 王炎梅. (2019). 临湘方言亲属称谓词研究. *北方文学*, 第 29 期.
- 吴丹丽. (2019). 亲属称谓词中的语言与文化. *现代交际*, (05), 97-98.
- 武恒如. (2020). 睢宁方言亲属称谓词研究. *北汉字文化*, (10), 9-10.
- 幸颖凡. (2014). 瑞昌方言的指示代词. *Literature Education*, (05), 40-41.
- 徐亮 & 罗艺雪. (2017). 语义场视野下的汉语亲属称谓动态分析. *文化学刊*, (08), 213-214.
- 徐梦女. (2020). *江西瑞昌花园方言“得”的研究*. 湖南师范大学硕士学位论文.
- 于霞 & 彭晓. (2019). 基于语言生态学的赣方言研究与传承. *九江学院学报*, (03), 34-36.
- 曾国祥. (1983). 瑞昌方言语音系统. *Journal of Jiujiang Teacher's College*, (01), 83-87, 91.

ภาษาอังกฤษ

- Stig Eliasson. (2015). The Birth of Language ecology: interdisciplinary influences in Einar Haugen's "The ecology of language". *Language Sciences*, (50), 78-92.

เว็บไซต์

- 记者朱磊. 江西语保工程项目摸清方言家底. 人民网-人民日报 2020.09.04.
http://www.ruichang.gov.cn/xmrc/rcgk/202004/t20200403_3220767.html 2022.02.17
- 瑞昌话 [OL]. <https://baike.so.com/doc/9147675-9480832.html> 2022.07.20
- 360 百科. (2023). 瑞昌话. Retrieved from <https://baike.so.com/doc/9147675-9480832.html>